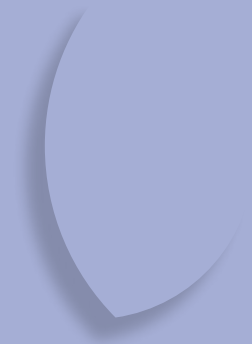

Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla

Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla

Helsinki 2009

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN RAPORTTEJA 18 | 2009

Ympäristöministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö

Taitto: Ainoliisa Miettinen

Julkaistu on saatavana vain internetistä:

www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö

> Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja -sarja

Helsinki 2009

ISBN 978-952-11-3518-7 (PDF)

ISSN 1796-170X (verkkokj.)

ESIPUHE

Maakuntakaava on suurella osalla maa- ja metsätalousvaltaisista alueista ainoa voimassa oleva maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kaava, jolla on oikeudellisia vaikutuksia näiden alueiden käyttöön. Tämän julkaisun tarkoituksena on selventää maakuntakaavojen oikeusvaikutuksia maa- ja metsätalousalueilla. Julkaisu on laadittu ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteistyönä.

Julkaisun ensisijaisena kohderyhmänä ovat maa- ja metsätaloutta koskevia erityislakeja soveltavat viranomaiset, mutta se palvelee myös kaavoituksesta ja sen ohjauksesta vastaavia viranomaisia sekä muita sellaisia tahoja, jotka joutuvat tulkitsemaan maakuntakaavojen oikeusvaikutuksia.

Tässä julkaisussa käsitellään lyhyesti myös maakuntakaavan laatimisprosessia ja siihen liittyviä vaikuttamismahdollisuuksia. Maakuntakaavoituksen hyvän lopputuloksen kannalta on tärkeää, että eri tahot ovat mukana kaavan laatimisprosessin eri vaiheissa. Maa- ja metsätaloutta edustavien tahojen asiantuntemuksen saaminen mukaan jo kaavan laadinnan aikana tukee kaavan ratkaisujen huomioon ottamista myös alan erityislainsäädännön mukaisessa päätöksenteossa.

Helsingissä elokuussa 2009

Helena Säteri
ylijohtaja

Timo Kotkasaari
ylijohtaja

SISÄLLYS

Esipuhe	3
1 Maakuntakaavan tehtävä ja merkitys	7
2 Maakuntakaavan sisältö	8
Maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimukset	8
Maa- ja metsätalouteen liittyviä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita	8
3 Maakuntakaavan esitystapa	10
Maakuntakaavakartta, selostus ja määräykset	10
Kokonais-, vaihe- ja osa-aluemaakuntaavat	10
4 Maakuntakaavan laadinta ja siihen osallistuminen	11
Maakuntakaavan laadintaprosessi	11
Maakuntakaavan vahvistaminen ja muutoksenhaku	13
5 Maa- ja metsätalouteen vaikuttavia kaavamerkintöjä	14
Kehittämisperiaatemerkinnot	14
Osa-alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevat merkinnot	15
Aluevaraus- ja kohdemerkinnot	17
Viivamerkinnot	19
6 Maakuntakaavan oikeusvaikutukset	20
Maakuntakaava ohjeena kuntien kaavoitukselle	20
Maakuntakaavan vaikutus viranomaisiin	20
Viranomaisvaikutuksen suhde erityislainsäädännön mukaiseen päätöksentekoon	21
Maakuntakaavan tulkinnasta	23
Kuvailulehti	24
Presentationsblad	25

1 Maakuntakaavan tehtävä ja merkitys

Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma maakunnan alueiden käytöstä. Siinä esitetään maakunnan yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön perusratkaisut keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Sen laatii ja hyväksyy maakunnan liitto.

Maakuntakaava kuuluu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaiseen alueiden käytön suunnittelujärjestelmään. Muita kaavamuotoja ovat kunnassa laadittavat yleis- ja asemakaavat.

Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella eikä asemakaava-alueilla, mutta on ohjeena kun näitä kaavoja laaditaan tai muutetaan.

Maakuntakaavaa tarvitaan ratkaistaessa maakunnan tai useamman kuin yhden kunnan kannalta tärkeitä alueidenkäyttökysymyksiä. Maakuntakaavassa sovitetaan keskenään yhteen paikalliset, maakunnalliset ja valtakunnalliset alueidenkäyttövoitteet. Maakuntakaavassa ei käsitellä sellaisia alueidenkäyttökysymyksiä, jotka ovat yksinomaan kunnan sisäisiä.

2 Maakuntakaavan sisältö

Maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimukset

Kunnilla on varsin itsenäinen päätösvalta kaavoitusasioissa. Tämä koskee myös maakunnan liittoa, joka voi laissa määritellyissä puitteissa hyvin itsenäisesti päättää maakuntakaavan sisällöstä.

Maankäyttö- ja rakennuslaki asettaa vaatimuksia ja reunaehdoja maakuntakaavan sisällölle ja esitystavalle. Näitä on osaltaan täsmennetty valtioneuvoston päättämässä valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa. Ne on lain mukaan otettava maakuntakaavaa laadittaessa huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Laki asettaa maakuntakaavan sisällölle laadullisia vaatimuksia. Maakuntakaavassa on kiinnitettävä huomiota muun muassa:

- alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN;
- vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön;
- maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin;
- maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen;
- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyYTEEN sekä
- alueiden käytön taloudellisuuteen.

Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta. Tällä tarkoitetaan ensisijaisesti kaavan kokonaistaloudellisia vaikutuksia. Samoin on pidettävä silmällä sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kaavasta kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on myös otettava huomioon Suomen perustuslain 6 §:stä ilmenevä yhdenvertaisuusvaatimus. Se edellyttää muun muassa, että alueiden omistajia ei aseteta kaavassa toisistaan poikkeavaan asemaan, ellei siihen kaavan sisältöä koskevat säännökset huomioon ottaen ole maankäyttöllisiä perusteita.

Maa- ja metsätalouteen liittyviä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita

Valtioneuvosto päättää valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista, jotka on otettava huomioon maakuntien suunnittelussa, kuntakaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa (MRL 22–24 §). Voimassa oleviin, vuonna 2008 tarkistettuihin¹ valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin (www.ymparisto.fi/vat) sisältyy monia maa- ja metsätaloutta joko suoraan koskevia tai niitä läheisesti sivuavia tavoitteita. Tavoitteet on jaettu suunnittelua koskevia periaatteellisia linjauksia sisältäviin yleistavoitteisiin sekä suunnitteluelvoitteita ja eräiden valtakunnallisesti merkittävien hankkeiden alueidenkäyttöllisiä edellytyksiä koskeviin erityistavoitteisiin. Seuraavassa on esitetty joitakin keskeisimpiä näistä tavoitteista.

¹ Valtioneuvoston päätös 13.11.2008, voimaan 1.3.2009

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yleistavoitteiden mukaan:

- Alueidenkäytöllä tuetaan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävästä hyödyntämisestä. Aluerakenteen ja alueidenkäytön kehittäminen perustuu ensisijaisesti alueiden omiin vahvuuksiin ja sijaintitekijöihin.
- Alueidenkäytöllä edistetään kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta sekä kyläverkoston kehittämistä. Erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla kiinnitetään alueidenkäytössä huomiota jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistamiseen. Alueidenkäytössä otetaan huomioon haja-asutukseen ja yksittäistoimintoihin perustuvat elinkeinot sekä maaseudun tarve saada uusia pysyviä asukkaita.
- Alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä siten, että turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden erityistavoitteiden mukaan:

- Maakunnan suunnittelussa on selvitettävä maaseudun alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä kyläverkoston kehittämiseen liittyvät toimenpiteet, joilla edistetään olemassa olevien rakenteiden hyödyntämistä, palvelujen saatavuutta, maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamista sekä ympäristöarvojen säilymistä.
- Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit, jotka perustuvat riittävän laaja-alaiseen valmisteluun, otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Maakuntakaavoituksessa on osoitettava valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja maisemat. Näillä alueilla alueidenkäytön on sovelluttava niiden historialliseen kehitykseen.
- Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota.
- Maakuntakaavoituksessa on luotava alueidenkäytölliset edellytykset ylikunnallisesti merkittävien virkistyskäytön reitistöjen ja verkostojen muodostamiselle. Maakuntakaavoituksella ja yleiskaavoituksella on luotava alueidenkäytölliset edellytykset seudullisten virkistysalueiden muodostamiselle erityisesti Etelä-Suomessa ja suurilla kaupunkiseuduilla.
- Ilman erityisiä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita tule ottaa taajama- toimintojen käyttöön eikä hyviä ja laajoja metsätalousalueita pirstoa muulla maankäytöllä.

Muut maa- ja metsätalouteen läheisesti kytkeytyvät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat mm. maisema- ja kulttuuriarvojen huomioon ottamista, vesi- ja rantaluonnon suojelua, geologista suojelua sekä vesi- ja kiviaineshuoltoa, pohja- ja pintavesien suojelua, hiljaisia alueita sekä soiden suojelua ja turvetuotantoa.

3 Maakuntakaavan esitystapa

Maakuntakaavakartta, selostus ja määräykset

Maakuntakaava esitetään kartalla ympäristöministeriön kaavamerkintäasetuksen mukaisten ja tarvittaessa myös muiden **kaavamerkintöjen** avulla. Kaavakartan mitakaava on yleensä 1:100 000–1:250 000.

Kaavakartta merkintöineen ja määräyksineen muodostaa oikeusvaikuttaisen maakuntakaavan. Lisäksi kaavaan liittyy **kaavaselostus**, joka selventää ja täydentää kaavakarttaa. Siinä perustellaan kaavassa tehdyt ratkaisut sekä kuvataan kaavan toteuttamisen tärkeimmät vaikutukset ja laadintaprosessin eri vaiheet. Maakuntakaavan kaavaselostuksella ei ole oikeudellisia vaikutuksia. Kaavaselostus ja sen mahdolliset liitteet ovat kuitenkin tärkeä asiakirja maakuntakaavan sisällön ja oikeusvaikutusten tulkinnassa.

Maakuntakaavassa voidaan antaa **maakuntakaavamääräyksiä**, joiden avulla kaavakartan sisältöä ja sen ohjausvaikutusta muuhun suunnitteluun tai rakentamiseen voidaan täsmentää. Kaavamääräysten tulee koskea asioita, jotka ovat merkityksellisiä kaava-alueen maakunnallisen suunnittelun, rakentamisen tai muun alueiden käytön kannalta. Kaavamääräyksillä ei voida laajentaa maankäyttö- ja rakennuslain soveltamisalaa eivätkä ne saa olla ristiriidassa sen säännösten kanssa. Kaavamääräykset eivät myöskään voi olla kyseisen alueen käyttöä mahdollisesti koskevan muun lainsäädännön vastaisia eikä niillä voida muuttaa ao. lainsäädännön mukaisia, viranomaisia sitovasti koskevia asian ratkaisuperusteita.

Maakuntakaavamääräykset voivat olla yksityiskohtaisempaan suunnitteluun tai alueiden käyttöä koskevaan muuhun viranomaistoimintaan vaikuttavia **suunnittelumääräyksiä** tai suoraan rakentamista ohjaavia **rakentamismääräyksiä**. Lisäksi voidaan antaa erityisiä **suojelumääräyksiä**, jos jotakin aluetta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava.

Maakuntakaavamääräysten merkitystä ja oikeusvaikutuksia käsitellään tarkemmin luvussa 5.

Kokonais-, vaihe- ja osa-aluemaakunta-kaavat

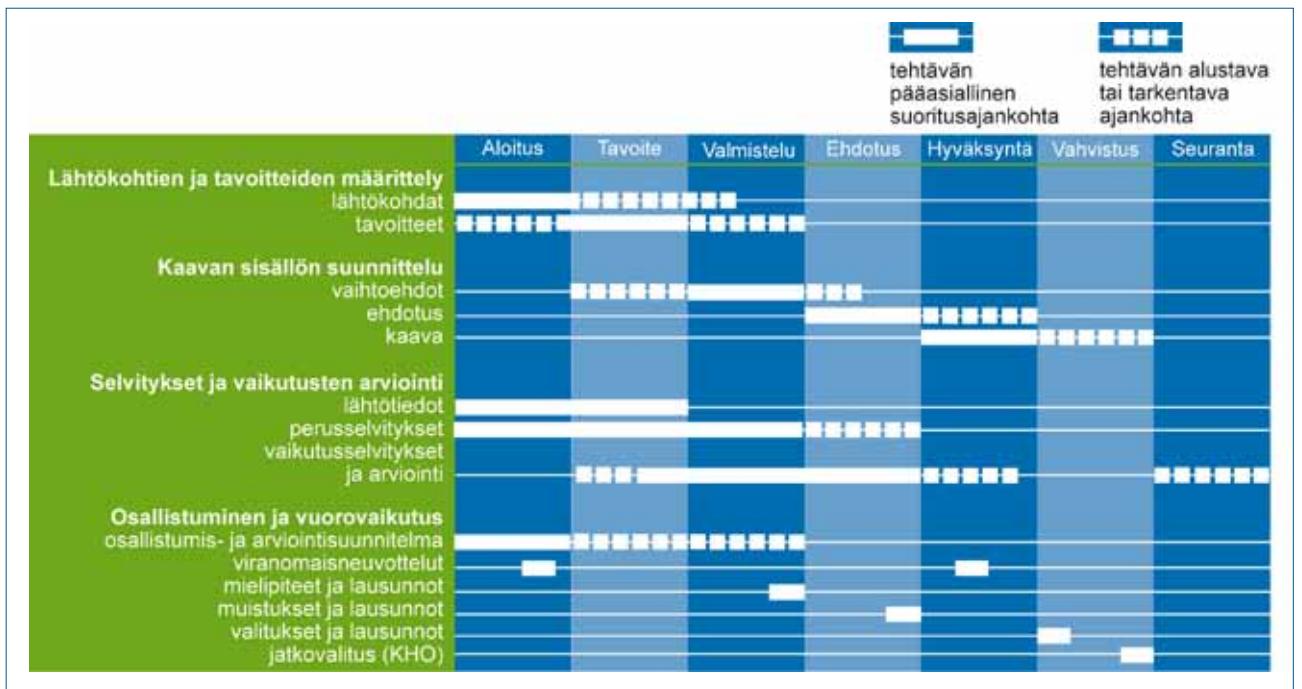
Maakuntakaava on mahdollista laatia joko

- kokonaismaakuntakaavana, joka kattaa koko maakunnan ja kaikki asiakokonaisuudet;
- vaihemaakuntakaavana, jossa käsitellään yhtä tai useampaa asiakokonaisuutta tai hanketta taikka
- osa-alueittaisena maakuntakaavana, joka koskee esimerkiksi yhtä seutukuntaa tai vesistöaluetta.

Maakuntakaavan laatiminen vaiheittain tai osa-alueittain on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mahdollistama tapa sovittaa kaavan laatimisvelvollisuus joustavasti suunnittelutarpeisiin, tietoperustaan tai käytettävissä oleviin voimavaroihin.

4 Maakuntakaavan laadinta ja siihen osallistuminen

Maakuntakaavan laadintaprosessi

Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kaavoitusmenettely edellyttää avointa ja vuorovaikutteista toimintatapaa. Kaikilla osallisilla tulee olla mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun. Osallisia ovat mm. alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiin, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa sekä ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.

Kaavoitus voidaan jakaa sen aikana tehtävien päätösten perusteella eri vaiheisiin seuraavasti (osallisten kannalta tärkeät vaiheet on merkitty **lihavoituna**):

Aloitusvaiheessa

- laaditaan kaavan työohjelma;
- laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma;
- järjestetään kaavan lähtökohtia ja tavoitteita koskeva viranomaisneuvottelu;
- ilmoitetaan kaavan vireille tulosta;
- tiedotetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) ja
- varataan osallisille mahdollisuus palautteen antamiseen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Tavoitevaiheessa

- määritellään kaavan laatimisen tavoitteet maakunnan omien kehittämistarpeiden, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden antamien lähtökohtien sekä osallisten kanssa käytyjen keskustelujen ja lausuntojen perusteella.

Tavoitteet voivat edelleen tarkentua ja niihin voidaan tarpeen mukaan tehdä muutoksia seuraavien työvaiheiden yhteydessä.

Valmisteluvaiheessa

- **tehdään tarvittavat selvitykset** – nämä selvitykset eivät edellytä lain mukaan erillistä osallisten kuulemistä, vaan kuuleminen tapahtuu kaavaprosessin laissa määrättyjen vuorovaikutusmenettelyjen kautta;
- muodostetaan kaavavaihtoehdot;
- **arvioidaan vaihtoehtojen vaikutuksia yhdessä osallisten kanssa sekä**
- **asetetaan vaihtoehdot, niihin liittyvät selvitykset ja muu kaavaan liittyvä valmisteluaineisto nähtäville mielipiteiden esittämistä varten.**

Ehdotusvaiheessa

- laaditaan kaavaehdotus valmisteluvaiheesta saadun palautteen ja mahdollisten lisäselvitysten perusteella;
- tarkennetaan vaikutusten arviointia;
- laaditaan kaavaselostus;
- **asetetaan kaavaehdotus nähtäville muistutuksia ja lausuntoja varten;**
- käsitellään ehdotuksesta annetut muistutukset ja lausunnot ja laaditaan niihin vastineet;
- järjestetään kaavaehdotusta sekä siitä annettuja lausuntoja ja muistutuksia käsittelevä **viranomaisneuvottelu;**
- tehdään kaavaehdotukseen tarpeelliset korjaukset;

Jos kaavaehdotusta muutetaan olennaisesti nähtävillä olon jälkeen, se on asetettava uudelleen nähtäville.

Hyväksymisvaiheessa

- hyväksytään kaava maakuntavaltuustossa ja
- saatetaan kaava ympäristöministeriön vahvistettavaksi.

Maakuntakaavan vahvistaminen ja muutoksenhaku

Vahvistusmenettelyssä ympäristöministeriö tutkii maakuntakaavan lainmukaisuuden. Jos maakuntakaavan sisältö ja laatimismenettely täyttävät maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä muussa lainsäädännössä asetetut vaatimukset, ympäristöministeriö vahvistaa kaavaan. Muussa tapauksessa ympäristöministeriö jättää kaavan osittain tai kokonaan vahvistamatta. Maakuntakaavaan voidaan tehdä ministeriössä oikaisunluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia.

Osana vahvistusmenettelyä ympäristöministeriö pyytää maakuntakaavasta muiden ministeriöiden lausunnot. Jos ministeriöiden kannat maakuntakaavan sisällöstä ovat oleellisilta osin eriävät, ympäristöministeriön tulee siirtää asia valtioneuvoston yleisistunnossa ratkaistavaksi.

Maakuntakaavan hyväksymistä koskevasta maakuntavaltuuston päätöksestä voi valittaa ympäristöministeriöön 30 vuorokauden sisällä siitä lukien, kun päätös on saatu tiedoksi. Kuntalain mukaan päätös katsotaan saadun tiedoksi, kun päätöstä koskeva maakuntavaltuuston pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Valituksen voi tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valituksen saa MRL 191 §:n nojalla tehdä:

- maakunnan alueella olevan kunnan jäsen;
- se, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen);
- maakunnan alueella oleva kunta;
- alueellinen ympäristökeskus ja muu viranomaisen toimialaansa kuuluvissa asioissa;
- maakunnan liitto ja kunta, jonka alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä on vaikutuksia;
- rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan sekä
- rekisteröity valtakunnallinen yhteisö, kun kysymys on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisuudesta.

Valitukset käsitellään vahvistusmenettelyn yhteydessä.

Jos ympäristöministeriö tai valtioneuvosto kaavan vahvistamispäätöksen yhteydessä hylkää valituksen tai jättää sen tutkimatta, voi valittaja edelleen valittaa asiasta 30 vuorokauden sisällä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Maakuntakaavan jäätyä kokonaan tai osittain vahvistamatta vain maakunnan liitolla tai maakuntaan kuuluvalla kunnalla on oikeus hakea muutosta.

Maakuntakaava saa maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset oikeusvaikutukset kun ympäristöministeriö on vahvistanut kaavan ja päätös on saanut lainvoiman. Ympäristöministeriö voi maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n perusteella määrätä maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

5 Maa- ja metsätalouteen vaikuttavia kaavamerkintöjä

Ympäristöministeriön kaavamerkintäasetuksen mukaisia maakuntakaavamerkintöjä, niiden käyttöä ja niihin liittyviä kaavamääräysesimerkkejä on kuvattu ympäristöministeriön maakuntakaavamerkintöjä koskevassa oppaassa (Ympäristöministeriö: Maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset, Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000, Opas 10).

Kaavoitusprosessissa on maa- ja metsätalouden kannalta syytä kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin kaavamerkintöihin ja niihin liittyviin kaavamääräyksiin:

Kehittämisperiaatemerkinnot

Kehittämisperiaatemerkinnoilla ja niihin liittyvillä määräyksillä osoitetaan alueita, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta ja joihin tästä syystä kohdistuu muussa suunnittelussa huomioon otettavia alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämistarpeita. Kehittämisperiaatemerkinnoihin kuuluvat mm. kehittämisen kohdealueet sekä erilaiset yhteystarpeet, esimerkiksi viheryhteystarve. Kehittämisperiaatteiden avulla osoitetaan, mihin suuntaan alueen käyttöä halutaan yleisesti kehittää. Kehittämisperiaatemerkinnot ja niitä täydentävät suunnittelumääräykset ovat sisällöltään yleensä varsin yleispiirteisiä ja niitä käytetään yleensä päällekkäin muiden kaavamerkintöjen kanssa.

Maaseudun kehittämisen kohdealue (mk)

Merkinnoilla osoitetaan maaseutua koskevan kehittämispolitiikan alueidenkäytöllisiä periaatteita sellaisilla maaseutualueilla, joihin kohdistuu maakunnallisesti tai seudullisesti erityisiä kehittämistarpeita. Kehittämistarpeet voivat liittyä esimerkiksi maaseutuelinkeinojen toimintaedellytysten edistämiseen tai alueen erityispiirteiden huomioon ottamiseen.

Matkailun ja virkistyskehitämisen kohdealue (mv)

Merkinnoita voidaan käyttää osoittamaan maakunnan mittakaavassa laajajakoja matkailu- ja virkistysalueita tai näiden alueiden muodostamia kokonaisuuksia, joihin kohdistuu maakunnallisesti tai seudullisesti tärkeitä alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita, kuten matkailualueiden muodostamat verkostot, kuntien yhteistyötä edellyttävien virkistysalueverkostojen kehittäminen sekä ylikunnallisten matkailu- ja virkistysreitistöjen muodostamat kokonaisuudet. Maakuntakaavan mv-merkintä luo alueidenkäytöllisiä edellytyksiä matkailun ja virkistyskehitämisen ja vahvistamiselle sekä yhteensovittamiselle muun alueiden käytön kanssa.

Matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealuemerkinnästä ei aiheudu metsänhoidollisia rajoituksia eikä kohdealuemerkintä rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista näillä alueilla.

Viheryhteystarve

Merkinnällä osoitetaan virkistysalue-, suojelualue- tai ekologiseen verkostoon liittyviä olemassa olevia tai tavoitteellisia yhteyksiä, joilla on valtakunnallinen, maakunnallinen tai seudullinen merkitys.

Merkinnästä ei aiheudu metsänhoidollisia rajoituksia eikä se rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista näillä alueilla.

Osa-alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevat merkinnät

Maakuntakaavan osa-alueiden erityisominaisuudet voivat liittyä luonnon- tai kulttuuriympäristön, maiseman sekä luonnonvarojen käytön erityisiin arvoihin. Merkinnät ovat yleensä luonteeltaan informatiivisia. Ne antavat tietoa sellaisista ympäristön erityispiirteistä, jotka olisi maakuntakaavasta riippumatta otettava yleensä muutenkin huomioon joko muun lainsäädännön (esimerkiksi maa-aineslaki tai ympäristönsuojelulaki) tai kuntakaavojen osalta maankäyttö- ja rakennuslaissa säädettyjen sisältövaatimusten perusteella. Osa-alueiden erityisominaisuuksia koskeviin merkintöihin mahdollisesti liittyvien kaavamääräysten välityksellä merkinnöillä voi kuitenkin olla myös suoraan kaavasta aiheutuvia oikeusvaikutuksia.

Alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevia merkintöjä käytetään kaavoissa yleensä kehittämistavoite- ja aluevarausmerkintöjen kanssa päällekkäin, minkä takia ne ovat rasteri- tai pistekatkoviivamerkintöjä. Ne voivat kattaa laajojakin alueita.

Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta arvokkaat alueet (ma)

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksen mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat kulttuurihistorialliset ympäristöt ja maisema-alueet, luonnonuojelulain mukaiset maisema-alueet sekä vastaavat maakunnallisesti arvokkaat alueet.

Maakuntakaavamerkintä välittää tiedon valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaasta kulttuuriympäristöstä tai maisemasta kuntakaavoitukseen ja muuhun yksityiskohtaiseen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Merkinnän perusteella maanomistajaa ei voida velvoittaa toimenpiteisiin alueen maatalouskäytön ja hoidon järjestämiseksi tai jatkamiseksi. Merkintä ei voi myöskään maakuntakaavan viranomaisiin kohdistuvien oikeusvaikutusten välityksellä johtaa tilanteeseen, jossa maanomistaja olisi maakuntakaavasta johtuvista syistä velvoitettu joihinkin alueen arvoja turvaaviin toimenpiteisiin.

Arvokkaat harjualueet tai muut geologiset muodostumat (ge)

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksen mukaiset harjijensuojeluohjelmaan kuuluvat alueet sekä maakunnallisten kartoitusten mukaiset, vähintään seudullisesti erityisen arvokkaat harju- ja kallioalueet sekä muut vastaavat geologiset muodostumat.

Tärkeät tai veden hankintaan soveltuvat pohjavesialueet (pv)

Merkinnällä osoitetaan ympäristöhallinnon kartoituksiin perustuvat vedenhankintaa varten tärkeät (I-luokan) ja vedenhankintaan soveltuvat (II-luokan) pohjavesialueet.

Natura 2000-verkoston kuuluvat tai ehdotetut alueet (nat)

Merkinnällä osoitetaan Natura 2000-verkoston kuuluvat alueet. Jos alue on tarkoitettu toteutettavaksi muodostamalla luonnonsuojelulain mukainen luonnonsuojelualue, käytetään nat-merkinnän ohella merkintää SL.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet (luo)

Merkinnällä kuvataan luonnon monimuotoisuudelle erityisen tärkeitä, yleensä laajahkoja alueita. Merkinnällä voidaan osoittaa esimerkiksi ekologisten yhteyksien kannalta yhtenäisiä laajahkoja luonnonalueita tai moniarvoisia pelto- ja metsäalueita.

Maakuntakaavassa esimerkiksi sellainen luo-merkintään liittyvä suunnittelumääräys, joka koskee ekologisen yhteyden turvaamista, ei sinänsä rajoita hakkuita merkinnän alaisella metsätalousalueella. Rajoituksia voidaan asettaa yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa, jos hakkuut edellyttävät MRL 128 §:n mukaista maisematyölupaa eli lähinnä asemakaava-alueella taikka yleiskaava-alueella, jos yleiskaavassa määrätään tällainen toimenpiderajoitus.

Perinnemaisema-alueet

Perinnemaisema-alueille ei ympäristöministeriön kaavamerkintäasetuksessa ole osoitettu omaa merkintää. Maakuntakaavamerkintöjä koskevan oppaan mukaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä perinnemaisema-alueita voidaan osoittaa maisemallisesti arvokkaiden alueiden ma-kohdemerkinnällä.

Maakuntakaavamerkintä välittää tiedon valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaasta perinnemaisemasta kuntakaavoitukseen ja muuhun yksityiskohtaiseen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Perinnemaisemaa koskevan merkinnän perusteella maanomistajaa ei voida velvoittaa toimenpiteisiin alueen maatalouskäytön ja hoidon järjestämiseksi tai jatkamiseksi. Merkintä ei voi myöskään maakuntakaavan viranomaisiin kohdistuvien oikeusvaikutusten välityksellä johtaa tilanteeseen, jossa maanomistaja olisi

maakuntakaavasta johtuvista syistä velvoitettu joihinkin perinnemaiseman arvoja turvaaviin toimenpiteisiin.

Hiljaiset alueet

Myöskään hiljaisille alueille ei ympäristöministeriön kaavamerkintäasetuksessa ole osoitettu omaa merkintää. Maakuntakaavamerkintöjä koskevan oppaan mukaan hiljaiset alueet, joissa virkistäytyminen luonnon äänistä ja hiljaisuudesta nauttimalla olisi mahdollista, voidaan rajata melualueen tapaan viiva- tai rasterimerkinnällä.

Hiljaisen alueen merkinnän ei ole tarkoitettu vaikuttavan alueiden maa- ja metsätaloukseen.

Aluevaraus- ja kohdemerkinnät

Aluevarausmerkinnät jakautuvat pääluokkiin, jotka osoittavat alueiden pääasiallisia käyttömuotoja ja toimintoja. Useimmille merkinnöille on myös määritelty käyttötarkoitusta tarkemmin kuvaavia alaluokkia.

Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet (M)

Maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden M-merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätaloukseen tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää alueen pääasialliseen käyttötarkoitukseen sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin, kuten haja-asutusluonteiseen asutukseen sekä jokamiehen oikeuden rajoissa ulkoiluun ja retkeilyyn.

Maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden osoittaminen maakuntakaavassa edellyttää maakunnallisia perusteita, jotka voivat liittyä esimerkiksi kaupunkiseutujen taajamatyyppisen rakentamisen rajaamiseen.

Maatalousalueet (MT)

Maatalousalueen MT-merkinnällä osoitetaan alueita, jotka on tarkoitettu erityisesti maatalouden harjoittamiseen ja jotka halutaan suojata maatalouden harjoittamista vaikeuttavilta pysyviltä maankäytön muutoksilta. Myös erityistarkoituksiin, kuten maatalouden opetukseen, tutkimukseen ja jalostustoimintaan tarkoitettut alueet osoitetaan tällä merkinnällä.

Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamisen tarvetta (MU)

MU-merkinnällä osoitetaan sellaisia maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joille suuntautuu ulkoilupaineita ja joille on tarkoitus maanomistajan kanssa tehtävän sopimuksen mukaisesti sijoittaa ulkoilun ohjaamistarpeen vuoksi polkuja tai ulkoilureittejä levähdys- ja muine tukialueineen.

Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityisiä ympäristöarvoja (MY)

MY-merkintää käytetään sellaisten maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden osoittamiseen, joilla tulisi kiinnittää huomiota erityisiin kulttuuri- ja luonnonmaiseman arvoihin ja ympäristönhoitoon.

Virkistysalueet (V)

Yleistä virkistysaluemerkintää käytetään osoittamaan seudullisesti merkittäviä, alueellisesti laajoja ja taajamien viherväylien kannalta tärkeitä alueita. Virkistysalueet toteutetaan yleensä kunnan tai kuntien perustaman yhteisön toimesta.

Jos aluevaraukset on tarpeen eritellä tarkemmin esimerkiksi lähivirkistys- ja retkeilyalueisiin, voidaan käyttää vastaavia yleiskaavamerkintöjä tai maakuntakaavamääräyksiä. Virkistysalueiden väliset yhteystarpeet osoitetaan yleensä viheryhteystarve-, ulkoilureitti- tms. merkinnällä.

Suojelualueet (S)

Suojelualan yleismerkintää käytetään kaavoissa, kun kyse ei ole selvästi tietyn erityislainsäädännön mukaisesta suojelutarpeesta. S-merkintää voidaan käyttää myös, kun luonnonsuojelulain 29 §:n mukainen luontotyyppi tai 47 §:n mukaisen lajin esiintymisalue halutaan osoittaa aluevarausmerkintänä.

Metsälain 2 §:n mukaan metsälakia ei sovelleta kaavassa suojelualueeksi osoitetulla alueella.

Suojelualueisiin liittyvien merkittävien oikeusvaikutusten ja S-merkinnän yleisluonteisuuden vuoksi sen käyttö edellyttää, että kaava-asiakirjoissa on selkeästi ilmaistu suojelun tarkoitus ja siitä mm. muulle maankäytölle aiheutuvat rajoitukset.

Suojelutarve voidaan myös osoittaa muiden maankäyttömerkintöjen yhteydessä pienellä s-lisäkirjaimella tai suojelumääräyksellä.

Luonnonsuojelualueet (SL)

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain 3. luvun nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Näitä ovat kansallis- ja luonnonpuistot sekä muut mainitun lainkohdan nojalla muodostetut luonnonsuojelualueet. Sellaiset suojeluohjelmien mukaiset alueet, jotka on tarkoitus toteuttaa muilla tavoin kuin muodostamalla ne luonnonsuojelualueeksi, osoitetaan muilla merkinnöillä.

Muinaismuistoalueet (SM)

Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja muinaisjäännösalueita ja niiden suoja-alueita tai rauhoitettavaksi tarkoitettuja muinaisjäännösten suoja-alueita. Koska muinaisjäännösten alueet ovat usein pienialaisia, osoitetaan ne tavallisesti maakuntakaavan sm-kohdemerkinnällä.

Viivamerkinnet

Aluevarauksiin rinnastettavia viivamerkintöjä käytetään osoittamaan sellaisia alueidenkäyttömuotoja, jotka kartalla ovat viivamaisia, kuten tiet, radat, johtolinjaukset ja erilaiset reitit.

Reitistöt

Reittimerkinnöillä osoitetaan ohjeellisia linjauksia maakunnallisesti ja ylikunnallisesti merkittävälle reiteille, joista tavanomaisimpia ovat ulkoiluun ja moottorikelkkailuun tarkoitettut reitit. Reitit sijoittuvat yleensä maa- ja metsätalousalueille. Ne voidaan perustaa joko suoraan maanomistajan kanssa tehtävillä sopimuksilla tai ulkoilureitin osalta ulkoilulain ja kelkkailureitin osalta maastoliikennelain mukaisella menettelyllä.

6 Maakuntakaavan oikeusvaikutukset

Maakuntakaavan oikeusvaikutukset on määritelty maankäyttö- ja rakennuslaissa. Ne koskevat ensisijassa kuntien kaavoitusta mutta myös muita viranomaisia ja tietyissä tapauksissa suoraan rakentamista ja muuta alueiden käyttöä.

Maakuntakaava ohjeena kuntien kaavoitukselle

Alueiden käytön suunnittelujärjestelmän periaatteena on, että yleispiirteisempi kaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yksityiskohtaisempia kaavoja. Kunnan kaavoituksessa ei voida poiketa maakuntakaavassa osoitetusta kokonaisratkaisusta, kuten esimerkiksi kaupunkiseudun virkistysalueverkostosta.

Maakuntakaavan yleispiirteisyydestä ja ylikunnallisesta luonteesta johtuen kunnilla on omassa kaavoituksessaan kuitenkin varsin suuri liikkumavara kunnan sisäisissä alueidenkäyttökysymyksissä.

Maakuntakaavan vaikutus viranomaisiin

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan viranomaisten on otettava maakuntakaava huomioon ja pyrittävä edistämään maakuntakaavan toteuttamista. Tämä edellyttää viranomaisilta aktiivista maakuntakaavan toteuttamista palvelevaa toimintatapaa. Se, missä määrin maakuntakaava on otettava huomioon, riippuu mm. siitä, millä tavalla viranomaisen päätöksenteon oikeudellisista edellytyksistä ja niihin liittyvästä harkintavallasta on asianomaisissa erityislaeissa säädetty. Maakuntakaava voi tuoda viranomaisharkintaan uusia perusteita vain siinä laajuudessa kuin asiaa koskeva erityislainsäädäntö sen sallii.

Viranomaisvaikutuksen kautta maakuntakaavan tavoitteet nivoutuvat osaksi laaja-alaista, maakunnan kokonaisvaltaista kehittämistä ja tavoitteiden yhteensovittamista.

Maakuntakaavan oikeusvaikutuksia koskevassa oppaassa (Ympäristöministeriö: Maakuntakaavan oikeusvaikutukset, Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000, Opas 7) viranomaisvaikutusta kuvataan muun muassa seuraavasti:

- Vaikutus koskee kaikkia sellaisia valtion ja kunnan viranomaisia, joilla on alueiden käyttöön liittyviä suunnittelu- tai toteuttamistehtäviä.
- Vaikutus kohdistuu viranomaisen oman hallinnonalan suunnitteluun, järjestämiseen ja toteuttamiseen sekä muun muassa lupien käsittelyyn ja valtion rahoitusta koskevien päätösten tekemiseen.
- Maakuntakaavan huomioonottaminen tarkoittaa toimimista tavalla, joka on maakuntakaavan kanssa samansuuntaista eikä vähennä mahdollisuuksia maakuntakaavan toteuttamiseen.

- Maakuntakaavan toteuttamisen edistäminen edellyttää aktiivista maakuntakaavan toteuttamista palvelevaa toimintatapaa ja viranomaisilta sitoutumista kaavan ratkaisuun.
- Viranomaisvaikutuksen merkitys riippuu mm. siitä, millä tavalla viranomaisen päätöksenteon oikeudellisista edellytyksistä ja niihin liittyvästä harkintavallasta on asianomaisissa erityislaeissa säädetty: vaikutus korostuu erityisesti silloin, kun viranomaisen toimivaltaan kuuluu tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

Viranomaisvaikutuksen suhde erityislainsäädännön mukaiseen päätöksentekoon

Viranomaisvaikutuksen käytännön merkitys viranomaisen erityislainsäädäntöön perustuvaan päätöksentekoon, kuten lupaharkintaan ja tuen myöntämisedellytysten tutkimiseen, ratkaistaan aina tapauskohtaisesti. Lähtökohtana on, että maakuntakaava ei voi syrjäyttää päätöksenteon perusteena olevaa lainsäädäntöä. Maakuntakaava ei toisin sanoen vaikuta päätöksentekoon siltä osin kuin tämän päätöksenteon oikeudellisista edellytyksistä on säädetty tyhjentävästi erityislaissa. Maakuntakaavassa voidaan kuitenkin osoittaa alueella olevan sellaisia maakunnallista merkitystä sisältäviä arvoja, jotka on erityislain mukaan otettava päätöksenteossa huomioon.

Maakuntakaavassa voidaan esimerkiksi osoittaa MYg-merkinnällä maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja, arvokas geologinen muodostuma tai maa-aineslaissa tarkoitettu kaunis maisema. Tällainen merkintä ja siihen liitetty suojelumääräys taikka maakuntakaavan viranomaisvaikutus eivät oikeudellisesti sido maa-ainesluvasta päättävää viranomaista, vaan viranomaisen tulee ratkaista lupahakemus maa-ainesten ottoa koskevien säännösten mukaan oikeusharkintaisesti.

Maakuntakaavan viranomaisvaikutus ilmenee erityisesti tilanteissa, joissa sovellettava lainsäädäntö – esimerkiksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annettu laki – jättää viranomaiselle ratkaisussaan harkintavaltaa. Viranomaisvaikutuksella on näin ollen merkitystä erityisesti siltä osin kuin viranomaisen päätöksentekoon sisältyy tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

Tarkoituksenmukaisuusharkinnalla tarkoitetaan viranomaiselle laissa myönnettyä valtaa päättää oman harkintansa mukaan, mikä yleisen edun kannalta on asianomaisessa yksittäistapauksessa paras ratkaisu. Tämä lakiin perustuva harkintavaltaa kuuluu siis aina päätöksen tekeväälle viranomaiselle, esimerkiksi tuen myöntämisestä päättävälle metsäkeskukselle. Maakuntakaavalla ei voida viranomaisen puolesta ennakolta ottaa kantaa siihen, millaisia päätöksiä se tulee oman toimivaltansa puitteissa tekemään.

Muilta osin viranomaisvaikutus merkitsee, että maakuntakaavan aluevaraukset, kaavamääräykset ja muut merkinnät ovat yksi päätösharkinnassa huomioon otettava tekijä. Poikkeuksen tästä muodostaa MRL 30.2 §:n mukainen suojelumääräys, joka sellaisenaan sitoo päätöksentekoa.

Maakuntakaavan yleispiirteiset kehittämisperiaate- ja aluevarausmerkinnät voivat osaltaan olla tukena viranomaisen päätöksenteossa mm. alueen taloudelliseen kehittämiseen tai ympäristön tilan kohentamiseen suuntautuvassa resurssien ohjauksessa joko yksittäisen merkittävän hankkeen tai työohjelman suuntaamisessa.

Maakuntakaavan vaikutus rakentamiseen ja muuhun alueiden käyttöön

Maakuntakaavan merkinnöillä (esimerkiksi *maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamisen tarvetta (MU)*, *maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY)* tai *luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueet (luo)*) ei ole suoraa vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai maaseuturakentamiseen. Suora vaikutus voi olla ainoastaan tällaiseen merkintään mahdollisesti liitettyllä MRL 33 §:n mukaisella rakentamisrajoituksella ja siihen mahdollisesti liittyvällä rakentamismääräyksellä sekä 30.2 §:n mukaisella suojelumääräyksellä.

Ehdollinen rakentamisrajoitus

Maakuntakaavasta aiheutuva ehdollinen rakentamisrajoitus koskee lain mukaan virkistys- tai suojelualueiksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoiksi tai alueiksi varattuja alueita. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kuitenkin kaavassa erityisellä määräyksellä laajentaa tai supistaa.

Maakuntakaavan rakentamisrajoitusalueella ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saa myöntää siten, että maakuntakaavan toteutuminen vaikeutuu.

Maakuntakaavan rakentamisrajoitus on kuitenkin ehdollinen siten, että lupa on myönnettävä, jos sen epäamisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai muu julkisoikeudellinen yhteisö lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta.

Rakentamismääräys

Maakuntakaavan rakentamisrajoitusalueilla voidaan maakuntakaavassa antaa rakentamismääräyksiä, jotka on rakennuslupamenettelyssä ja rakentamisessa otettava huomioon. Maakuntakaavan rakentamismääräysten oikeusvaikutukset ovat samalla tavoin ehdollisia kuin maakuntakaavaa koskevan rakentamisrajoituksenkin.

Suojelumääräys

Maakuntakaavalla voidaan suojelumääräysten kautta ohjata suoraan alueiden käyttöä. Suojelumääräykset voivat koskea esimerkiksi metsien käsittelyä, ojitusta ja muita maisemaa ja luonnonolosuhteita muuttavia toimenpiteitä. Suojelumääräystä ei voida antaa, ellei alueella ole lain edellyttämiä erityisiä ympäristöarvoja. Suojeltavien arvojen on käytävä selkeästi ilmi kaava-asiakirjoista.

Toisin kuin maakuntakaavasta aiheutuva rakentamisrajoitus, suojelumääräys ei ole ehdollinen. Tästä syystä ei suojelumääräystä voida antaa, jos siitä aiheutuisi maanomistajalle kohtuutonta haittaa. Tähän on mahdollista vaikuttaa suojelumääräysten alueellisella tai ajallisella rajaamisella tai antamalla sisällöltään lieviä määräyksiä.

Suunnittelutarvealue

Maakuntakaava ei sellaisenaan voi synnyttää tarvetta soveltaa suunnittelutarvealuetta koskevia säännöksiä, vaan säännösten soveltaminen perustuu aina MRL 16 §:ään. Suunnittelutarvealueella tarkoitetaan MRL 16 §:n mukaan aluetta, jonka käyttöön liittyvien tarpeiden tyydyttämiseksi on syytä ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin. Suunnittelutarvealuetta koskevia säännöksiä sovelletaan myös sellaiseen rakentamiseen, johon liittyy merkittäviä ympäristövaikutuksia. Lisäksi kunta voi oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa tai rakennusjärjestyksessä osoittaa tietyin perustein suunnittelutarvealueita. Maakuntakaavan kaavamerkinnot, kaavamääräykset ja suositukset voivat käsitellä vastaavia seikkoja, jotka sisältyvät laissa säädettyihin suunnittelutarvealueen perusteisiin. Suunnittelutarvealueelle rakentamista koskevat MRL 137 §:ssä säädetyt erityiset edellytykset.

Maakuntakaavan tulkinnasta

Muun muassa seuraavat näkökohdat on otettava huomioon maakuntakaavaa tulkittaessa ja harkittaessa maakuntakaavamääräysten merkitystä viranomaisten päätöksenteossa:

- Maakuntakaava on yleispiirteinen kaava. Yleispiirteisyys on aina otettava huomioon kaavaa tulkittaessa, vaikka esimerkiksi kaavakartta näyttäisi yksityiskohtaiselta ja tarkalta. Yleispiirteisyys jättää tulkitsijalle yleensä tietyn harkintavaran. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että tiettyä aluetta koskevan kaavamerkinnot vaikutus eri kiinteistöihin vaihtelee riippuen mm. kiinteistön käyttötarkoituksesta ja ympäristön ominaisuuksista.
- Maakuntakaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen vaikutukset. Maakuntakaavassa esitetyt hankkeet ja ratkaisut eivät yleensä ole vielä kovin konkreettisia, vaan ne täsmentyvät yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavoituksessa on kuitenkin selvitysten perusteella voitava varmistua siitä, että kaavan mahdollistamista toteuttamisvaihtoehdoista on löydettävissä hyväksyttävä ratkaisu. Maakuntakaavan mukaista ratkaisua suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon hankkeen ympäristövaikutukset ja niitä koskevat säännökset.

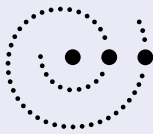
KUVAILULEHTI

Julkaisija	Ympäristöministeriö Maa- ja metsätalousministeriö			Julkaisu-aika Elokuu 2009
Tekijä(t)	Auvo Haapanala, Harri Pitkäranta ja Antti Irjala ympäristöministeriöstä sekä Pekka Kempainen maa- ja metsätalousministeriöstä			
Julkaisun nimi	Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Ympäristöministeriön raportteja 18/2009			
Julkaisun teema				
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut				
Tiivistelmä	<p>Julkaisun tarkoituksena on antaa tietoa maakuntakaavan merkityksestä maa- ja metsätalousviranomaisten omaa hallinnonalaansa koskevassa päätöksenteossa. Julkaisu selventää ja täsmentää maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavoitusta koskevien säännösten ja niiden pohjalta ympäristöministeriössä laadittujen oppaiden tulkintaa maa- ja metsätalouden osalta.</p> <p>Julkaisussa kuvataan maakuntakaavan sisältövaatimukset ja siinä on kootusti esitetty maa- ja metsätalouden kannalta merkittävät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Julkaisu antaa myös tietoa maakuntakaavan laadintaprosessista ja siitä, miten tähän valmisteluun on mahdollista osallistua ja vaikuttaa kaavan sisältöön.</p> <p>Maa- ja metsätalouteen vaikuttavien tärkeimpien maakuntakaavamerkintöjen käyttöperiaatteet on kuvattu ja tarvittaessa selostettu niiden oikeusvaikutuksia erityisesti maa- ja metsätalouden kannalta. Lisäksi maakuntakaavan oikeusvaikutuksia on tarkasteltu erityisesti viranomaistoiminnan ja tätä ohjaavan erityislainsäädännön näkökulmasta. Julkaisussa on myös selostettu maakuntakaavan vaikutusta rakentamiseen ja muuhun alueiden käyttöön.</p>			
Asiasanat	maakuntakaava, maa- ja metsätalous, oikeusvaikutus, viranomaisvaikutus, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, osallistuminen, maakuntakaavamerkinnät			
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Ympäristöministeriö			
	ISBN	ISBN 978-952-11-3518-7 (PDF)	ISSN	ISSN 1796-170X (verkkoi.)
	Sivuja 26	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen	Hinta (sis. alv 8 %)
Julkaisun myynti/ jakaja	Ympäristöministeriö www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö > Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja -sarja			
Julkaisun kustantaja				
Painopaikka ja -aika	Helsinki 2009			

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Miljöministeriet Jord- och skogsbruksministeriet	Datum	Augusti 2009	
Författare	Auvo Haapanala, Harri Pitkäranta och Antti Irljala från miljöministeriet och Pekka Kemppainen från jord- och skogsbruksministeriet			
Publikationens titel	Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla (Landskapsplaner inom jord- och skogsbruksområden)			
Publikationsserie och nummer	Miljöministeriets rapporter 18/2009			
Publikationens tema				
Publikationens delar/ andra publikationer inom samma projekt				
Sammandrag	<p>Syftet med publikationen är att ge information om landskapsplanernas betydelse vid beslutsfattandet inom jord- och skogsbruksmyndigheternas eget förvaltningsområde. Den klargör och preciserar de bestämmelser som gäller landskapsplanläggningen i markanvändnings- och bygglagen och tolkningen av de handledningar som utarbetats vid miljöministeriet för jord- och skogsbruket utgående från dessa.</p> <p>I publikationen beskrivs kraven på landskapsplanens innehåll och den sammanställer de viktigaste riksomfattande målen för områdesanvändningen med tanke på jord- och skogsbruket. Publikationen innehåller också information om processen vid utarbetandet av landskapsplaner, och om vilka möjligheter det finns att delta i beredningen och påverka planens innehåll.</p> <p>Principerna för tillämpning av de viktigaste landskapsplanebeteckningarna som har verkningar för jord- och skogsbruket beskrivs, och vid behov förklaras deras rättsverkningar i synnerhet med tanke på jord- och skogsbruket. Dessutom granskas landskapsplanens rättsverkningar särskilt när det gäller myndighetsverksamheten och den speciallagstiftning som styr denna. I publikationen redogörs också för landskapsplanens verkan på byggandet och den övriga områdesanvändningen.</p>			
Nyckelord	landskapsplan, jord- och skogsbruk, rättsverkningar, verkan för myndigheternas verksamhet, riksomfattande mål för områdesanvändningen, deltagande, beteckningar i landskapsplaner			
Finansiär/ uppdragsgivare	Miljöministeriet			
	ISBN	978-952-11-3518-7 (PDF)	ISSN	ISSN 1796-170X (online)
	Sidantal 26	Språk Finska	Offentlighet Offentlig	Pris (inneh. moms 8 %)
Beställningar/ distribution	Miljöministeriet www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö > Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja -sarja			
Förläggare				
Tryckeri/tryckningsort -år	Helsingfors 2009			

Tämä julkaisu antaa tietoa maakuntakaavan merkityksestä maa- ja metsätalousviranomaisten omaa hallinnonalaansa koskevassa päätöksenteossa. Julkaisussa kuvataan maakuntakaavan sisältövaatimukset, maa- ja metsätalouden kannalta merkittävät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakuntakaavan laadintaprosessi sekä siihen liittyvät osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet. Julkaisussa tarkastellaan myös maa- ja metsätalouteen vaikuttavien tärkeimpien maakuntakaavamerkintöjen käyttöperiaatteita ja maakuntakaavan oikeusvaikutuksia erityisesti viranomaistoiminnan ja tätä ohjaavan erityislainsäädännön näkökulmasta.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

ISBN 978-952-11-3518-7 (PDF)
ISSN 1796-170X (verkkokj.)